

ЕКОЛОГІЧНИЙ СЦЕНАРІЙ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ПЕРЕДУМОВА ПЕРЕХОДУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ НА ЕКОЛОГІЧНО-ЗБАЛАНСОВАНИЙ РОЗВИТОК

Кашуба Я.М., проф.

*Інститут економіки і менеджменту Національного університету
«Львівська політехніка» (м. Львів, Україна)*

Пріоритет інтересів суспільства, що спрямований на підвищення значимості екологічно-збалансованого розвитку, вимагає підтримки державою відповідних видів підприємництва.

За Програмою економічних реформ на 2010-2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» значної ролі набуває стимулювання розвитку малого підприємництва, зокрема за рахунок впровадження інноваційних та енергозберігаючих технологій, розвитку «зеленої економіки», покращення екологічної ситуації на місцях. Декларування цієї тези державою вимагає дій на користь суспільства та його елементів, при забезпеченні балансу їх інтересів.

Екологічний сценарій розвитку підприємництва може реалізовуватись за двома траєкторіями, які ілюструють розвиток таких видів діяльності, що не шкодять екології, або тих видів діяльності, що є більш екологічними, ніж для суб'єктів економіки, зокрема великих та середніх підприємств.

За першою траєкторією передбачається розвиток туристично-рекреаційних видів діяльності як збалансованої взаємодії трьох складових:

- соціальної, що спрямована на забезпечення здоров'я і соціального розвитку місцевого населення і рекреантів та туристів;
- екологічної, яка спрямована на підтримку стійкого стану екосистем рекреаційно-туристичних територій;
- економічної, яка допускає такі темпи використання відновлювальних природних ресурсів, що не перевищують темпів їхнього природного відтворення, а темпи використання невідновлювальних ресурсів є на рівні швидкості їхнього заміщення відновлювальними.

Відмітимо, що такі складові відповідають проекту Стратегії національної модернізації «Україна – 2020» в пункті «Сталий розвиток довкілля», де одним з основних завдань зазначено «підвищення рівня екологічної безпеки».

Друга траєкторія формує виділення класів екологічно-інноваційних підприємств, що впроваджують та розробляють екологічні види продукції та послуги, а також клас підприємств, що є більш екологічним для певного виду діяльності.

Щодо впровадження та розробки екологічних видів продукції та послуг, то, як свідчить практика, частка екологічних інновацій в економіці,

та, зокрема, підприємстві є незначною, що у поєднанні з низьким рівнем інноваційної активності не дає змоги задіяти переваги даної траєкторії. Але за умови участі держави, створення належної мотивації споживання екологічних інновацій; підвищення ефективності просування їх на ринок, активності комунікацій може бути реалізований цей шлях. Його нагальність також обумовлюється загальносвітовими потребами в екологічних інноваціях. Україна має досвід екологічних інновацій, зокрема, за рахунок участі підприємництва в інноваційних кластерах, наприклад, в Харківській, Одеській областях.

Концепція переходу України до сталого розвитку покликана забезпечити збалансоване вирішення екологічних проблем без гальмування економічного розвитку. Суспільство сьогодні добре розуміє, що забезпечення сталості еколого-економічного розвитку держави можливе за умов гарантування екологічної безпеки та синхронного соціального та економічного розвитку всіх суб'єктів економіки. Так, в сучасному світі зв'язок екології з енергетичною безпекою держави є найважливішим фактором, який враховується у стратегіях національної безпеки всіх країн.

Автором проведено аналіз викидів забруднюючих речовин у атмосферу від стаціонарних джерел забруднення за видами економічної діяльності, а також результати використання палива, теплоенергії та електроенергії підприємствами та організаціями. За рахунок розподілу використання палива за розмірами підприємств та співставлення їх з матеріальними витратами було визначено ефективність використання енергоносіїв для різних видів підприємств та видів економічної діяльності.

Автором зроблено висновок, що екологічне підприємство, навіть діючи в режимі максимально можливого економічного сприяння, жодною мірою не підміняє собою участі держави в природоохоронній діяльності. Його метою є насичення відповідного ринку для реалізації екологічно прийнятної економічної діяльності і забезпечення на цій основі, в першу чергу, непогіршення стану навколишнього природного середовища.

Серйозним гальмом для становлення системи екологічного підприємництва, є проблеми, пов'язані зі стратегічним управлінням, що не дають можливості ефективно здійснювати екологічно-збалансовану діяльність.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 121-123.